

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 317-1880)

Originalt emne

Sundhedsvæsen

Sundhedsvæsen/Jordemødre

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 16. december 1880](#)
- 2) [Byrådsmødet den 20. januar 1881](#)
- 3) [Byrådsmødet den 17. februar 1881](#)
- 4) [Byrådsmødet den 10. marts 1881](#)
- 5) [Byrådsmødet den 17. marts 1881](#)
- 6) [Byrådsmødet den 24. marts 1881](#)
- 7) [Byrådsmødet den 14. juli 1881](#)
- 8) [Byrådsmødet den 4. august 1881](#)
- 9) [Byrådsmødet den 8. september 1881](#)
- 10) [Byrådsmødet den 1. december 1881](#)
- 11) [Byrådsmødet den 12. januar 1882](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 16. december 1880 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Paa Forslag af Fattigudvalget besluttede Byraadet at indgaa til Amtet med Indstilling om, at Distriktsjordemoder Boel paa Grund af Alder og Svagelighed faar Afsked fra den af hende hidtil beklædte Post, og at denne, der aarlig har været lønnet med 124 Kr. foruden

Græsning til en Ko, der er ansat til 40 Kr., og 2 Favne Brænde, der ere vurderede til 50 Kr., opslaas ledig.

Uddrag fra byrådsmødet den 20. januar 1881 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Fra Amter forelaa en Skrivelse af 14. dennes, hvori samme udbeder sig Byraadets Ytringer meddelt over tvende, henholdsvis af Fysikus og Stadslægen angivne Erklæringer angaaende en Omordning af Jordmodervæsenet her i Byen, ved den næværende Stiftsjordmoders Afgang. (Se Mødet den 16. f.M.)

Man besluttede at nedsætte et Udvalg af C. Kjer, Kraiberg og Nellemann, til at drøfte Sagen og derefter fremkomme med Indstilling. (Se Mødet den 17. Februar.)

Uddrag fra byrådsmødet den 17. februar 1881 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Fra Udvalget for en Omordning af Byens Jordmodervæsen var fremkommet anmodning om, at sagen maatte blive undergiven en Behandling i Byraadet, forinden Udvalget affattede sin indstilling. (Se mødet den 20de f. M.).

Efter at udvalget mundtligt havde gjort rede for sine Anskuelser om den fremtidige Ordning, blev sagen udsat til Mødet den 10de Marts.

Uddrag fra byrådsmødet den 10. marts 1881 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Den fra Mødet den 17de f. M. henstaaende Sag om en Omordning af Jordmodervæsenet blev efter Udvalgets Begjæring paa Grund af senere fremkomne Oplysninger paany udsat

til den 17de ds.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. marts 1881 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Ved fornyet Behandling af den senest fra forrige Møde udsatte Sag om en forandret Ordning af Kommunens Jordmodervæsen blev det med 9 Stemmer imod 7 vedtaget at fastholde det af Udvalget for den ny Organisation foreslaaede Grundlag, hvorefter Udvalget anmodes om at fremkomme med Udkast til en Indstilling i Sagen. (Se næste Møde.)

Uddrag fra byrådsmødet den 24. marts 1881 - side 3

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

I Henhold til den i forrige Møde fremsatte Opfordring forelagde vedkommende Udvalg Forslag til en Skrivelse til Amtet angaaende en ny Ordning af Kommunens Jordmodervæsen.

Man vedtog at henholde sig til der foreliggende Udkast, hvorefter Amtet under 25de dennes blev tilskrevet så lydende:

"Efter at Byraadet under 18. December f. A. i Henhold til en Indstilling derom fra Fattigudvalget, havde andraget om, at den herværende Ditriksjordmoder paa Grund af Alder maatte tildeles Afsked og en anden ansættes i hendes Sted, kom Sagen tilbage til Byraadet med de af Stiftamtet indhentede Erklæringer fra Stadslægen og Fysius og med Stiftsamtets Opfordring under 14. Januar d. A. til at erklære sig over det saaledes fremkomne. Byraadet har i den Anledning ladet Sagen behandle af et Udvalg og har underkastet den gjentagne Forhandlinger.

Under de Forhandlinger, som saaledes i Byraadet desangaaende ere førte, har det været under Overvejelse, om det maatte anses rettest at bibeholde Driftsjordmoder-Institutionen, eller om det ikke hellere maatte foretrækkes at ordne Jordmodervæsenet for de mindre bemidlede Klassers Vedkommende saaledes, at der ikke længere ansættes

Distriktsjordemødre, men at der ved private Overenskomster søges Akkord med de privat praktiserende Jordemødre om Betjening af de Fattige for en Betaling, som i saa Fald direkte skulde udbetales af Kommunens Kasse. Af forskellige Grunde og særlig af hensyn til den bestaaende Lovgivning foreskrevne Regler har Byraadet imidlertid ikke anset sig berettiget til at fravige Driftsjordemoder-Institutionen; men samtidig dermed har ogsaa den Anskuelse gjort sig gjældende, at naar der virkelig, som i Lovgivningen forudsat som Kommunens uafviselige Pligt, skulde sikres de mindre bemidlede Klasser en Betjening for den foreskrevne lave taxtmæssige Betaling, vilde en Driftsjordemoder ikke kunne fyldestgøre Behovet, men at der efter Byens Udstrækning og Størrelse passende fremtidig kunde være 3. fordelte en med Forpligtelse til at bo i Byens nordre Del, én med forpligtelse til at bo inde i Hjertet af Byen og endelig én i den ny indlemmede Del, paa Frederiksbjerg. Dog burde det formentlig gjøres dem alle tre til Pligt, uanset hvor de boede, at betjene de fødende ogsaa i de andre Dele af byen.

Den der skulde bo i den nordre Del af Byen, burde efter Byraadets Anskuelse ikke bo sydligere end det Punkt, hvor Gaderne Paradisgade, Nørregade og Vejen bag om Byen stødte sammen; den, der skulde bo i Byens Centrum, paa Aagade, Fiskergade eller de nærmeste Gader deromkring; og den, der skulde bo paa Frederiksberg, indenfor det Komplex af Huse, der begrænses af M. P. Bruunsgade, Banegaardsvejen fra Bruunsgade til Frederikshallé, Frederikshallé fra Banegaardsvejen til Vejen forbi Arbejderboligerne, denne herfra og til Valdemarsgade og Valdemarsgaden herfra og til hvor Jernbanens Terræn naas.

Naar Kommunen imidlertid saaledes bringer pekuniære Offre for at faa en efter Forholdene formentlig tilfredsstillende Ordning frem, tør det paa den anden Side forventes, at der heller ikke stilles større Fordringer til Byen i saa Henseende end højst fornødent. Saavidt Byraadet af de foreskrevne Regler ser, vilde disse tre Bestillinger kunne lønnes, den ene med fuld Distriktsjordmødre Lønning og Emolumenter, og de to andre med en ringere Lønning som Reservedistriktsjordmødre. Byraadet har imidlertid anset det rettest, om de alle tre fik lige Vederlag, og har efter samtlige her paa stedet værende Forhold anset en færdig Løn af 200 Kr. til hver for passende, Saaledes at der herunder indbefattes baade Løn, Godtgjørelse for Brændsel, Græsning af en Ko og Huslejhjælp, og uden at der ved Siden deraf gaves Jordmødrene nogen tilsikret Udgang til Alderstillæg. Foruden de tre Lønninger, hver paa 200 Kr., vilde Kommunen altsaa kun have at udrede en Betaling af 2 Kr. for hver Forretning, den offentlige ansatte Jordmoder foretager hos Familier, der nyde

Understøttelse af Fattigvæsenet, og den i Reglement af 21. November 1819 hjemlede Udgift til Redskaber, der anses fornødne til Jordemødrenes Bestilling.

Byraadet tillader sig at indstille disse Regler til fornøden højere Approbation, idet man dog formener, at det vilde være saare ønskeligt, om man, forinden Ordningen endelig blev slået fast først fik Erfaring for, at den i alle Retninger svarende til forventningerne. Det forventes derfor, at Stiftamtet vil tillade, at de tre Jordemødre, som nu ansættes, konstitueres i de første to eller tre Aar, for at det da forinden Udløbet af dette Tidsrum kan komme under fornyet Overvejelse, hvorledes sagen endelig skal ordnes.

Til den afgaaende Jordemoder, Madame Boel, har Byraadet fastsat en pension af 150 Kr. aarlig De under 14de Januar d. A. fremsendte Bilag tilbagesendes hermed."

(Se Mødet den 14de Juli).

Uddrag fra byrådsmødet den 14. juli 1881 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Som Svar paa den i Mødet den 24de Marts vedtagne Indstilling angaaende en forandret Ordning af Kommunens Jordemodervæsen fra Amtet modtaget kommunikation af Justitsministeriets Skrivelse af 5te d.M. saa Lydende:

"Med behagelig Skrivelse af 13de April d.A. har Hr. Stiftsamtmænd hertil indsendt et Andragende fra Aarhus Byraad, hvori anholdes om Justitsministeriets Approbation på en forandret ordning af Distriktsjordemodervæsenet i Aarhus, hvorefter der fremtidig samme Steds vil være at ansætte 3 Jordemødre med Forpligtelse til at bo paa bestemte Steder i Byen, dog uden at der tildeles enhver af dem et betjent Distrikt. hvorimod de alle skulle være pligtige at betjene de fødende i Byen, til hjem de maatte blive kaldte, samt saaledes at der tillægges enhver af dem en fast Løn af ialt 200 Kr. aarligt uden Adgang til Alderstillæg.

Foranledig heraf skal man, efter at man har modtaget det kongelige Sundhedskollegiums Betænkning over Sagen, til behagelig Efterretning og videre Bekjættgjørelse tjentlig melde, at Justitsministeriet ikke ser sig i Stand til at tage den af Byraadet gjorte Indstilling til Følge, idet de paagjældende Jordemødre derefter ikke vilde erholde det fulde ved § 113 af

Reglementet for Jordemodervæsenets Indregning og Bestyrelse af 21. November 1810, jfr. Lov om Jordemodernes Lønning og Forhold af 15. Maj 1875, § 2 fastsatte Vederlag, men at man dog antager, at den af Byraadet foreslaaede Ordning i det Væsentlige vil kunne opretholdes paa den Maade, at der ligesom hidtil kun ansættes en Distriktsjordemoder i Aarhus, der da erholder den i nysnævnte Lov fastsatte Pengeløn med den samme Steds hjemlede Adgang til Alderstillæg saa vel som de i § 13 i ovennævnte Reglement fastsatte Emolumenter, derunder fri Bolig, idet der derhos ansættes to Reservejordemødre med en fast aarlig Løn af 200 Kr. hver uden Adgang til Alderstillæg.

Man undlader derfor ikke at tilføje, at Ministeriet intet vil have at erindre imod, at der i Overensstemmelse med Byraadets forslag foreløbig ikkun meddeles de paagjældende Jordemødre Konstitution for et Tidsrum af 2 eller 3 Aar, dog saaledes at der tildeles enhver af dem det fulde for hendes Bestilling fastsatte Vederlag, for saa vidt angaar Diskriktsjordemoderen, selvfølgelig baade i Penge og andre Emolumenter.

Ved at meddele foranstaaende skal man forinden videre foretages, tjentligt anmode Dem om behageligt paa ny at ville forelægge Sagen for Byraadet, hvis Ytringer derefter forventes indsendte hertil.

Man tilføjer, at man efter Omstændighederne vil sætte Pris paa, at Sagen fremsendes."

Byraadet besluttede at overgive denne Skrivelse til Erklæring af det i Sagen tidligere nedsatte Udvalg. (Se Mødet den 4de August.)

Uddrag fra byrådsmødet den 4. august 1881 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

I Anledning af den i Mødet den 14de f. M. meddelte Skrivelse fra Justitsministeriet angaaende en forandret ordning af Jordemodervæsenet havde vedkommende Udvalg indstillet at følge Ministeriets Forslag, dog saaledes at Distriktsjordemoderen paalægges Forpligtelse til at bo i Frederiksbjergkvarteret og de to Reservejordemødre altsaa i den midterste og nordlige Del af byen, som tidligere foreslaaet.

Byraadet vedtog at henholde sig til Udvalgets Forslag, dog med den Tilføjning, at Konstitutionstiden bestemmes til 3 Aar. (Se Mødet den 8de Septbr.)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Fra Amtet forelaa Kommunikationen af en Skrivelse af 24de F. M., hvorved Justitsministeriet approberer den i Byraadets Møde den 4de s.M. vedtagne nye Ordning af Kommunens Jordemodervæsen.

Skrivelsen er saa Indende:

"Efter med Hr Stiftsamtmandens behagelige skrivelse af 9de d. M. at have modtaget den i Ministeriets Skrivelse af 5te f. M. begjærte yderligere Erklæring fra Aarhus Byraad i Anledning af det tidligere hertil indsendte Andragende fra bemeldte Byraad, hvori anholdes om Driftsjordemodervæsenet i Aarhus, skal man til behagelig Efterretning og videre Bekjendtgjørelse tjenstlig melde, at Ministeriet herved approberer den nu i Forslag bragte Ordning i bemeldte henseende, hvorefter der nu i Aarhus ansættes, foruden som hidtil en Driftsjordemoder, der erholder den i Lov om Jordemødrenes Lønning og Forhold af 15de Maj 1875, § 2 fastsatte pengeløn med den samme Steds hjemlede Udgang til Alderstillæg saa vel som de i § 13 af Reglement for Jordemodervæsenets Indretning og Bestyrelse af 21de Novbr. 1810 fastsatte Emolumenter, derunder fri Bolig endvidere 2 Reservejordemødre med en sats aarlig Løn af 200 kr. hver uden udgang til Alderstillæg, saaledes at det gjøres dem til Pligt at tage Bopæl, Distriktsjordemoderen paa Frederiksbjerg, den ene Reservejordemoder i den midterste og den anden i den nordlige del af Byen, hvorhos man ikke skal undlade at tilføje, at Ministeriet ikke finder noget at erindre imod, at der i Tidsrum af 3 Aar ikkun meddeles de paagjældende Jordemødre Konstitution."

Ved Kommunikationen af foranstaaende Skrivelse havde Amtet derhos forlangt sig meddelt nærmere Oplysning om, hvorledes de i Reglementet af 21de Novbr. 1810, § 13 fastsatte Emolumenter agtes ydede Jordemoderen. I Anledning heraf vedtog Byraadet efter vedk. Udvalgs Forslag at svare saa Lydende:

"Med hensyn til Slutningen af Stiftsamtets Skrivelse af 2den dennes, hvori meddeles Justitsministerets Resolution af 23de f. M. angaaende Ordningen af Jordemodervæsenet her i Aarhus, undlader man ikke at oplyse, at der hidtil paa Byens budget for

Distriktsjordemoderen har været optaget 40 Kr. aarlig til Græsning for en Ko og 50 Kr. aarlig for 2 Favne Brænde, hvilket Beløb Byraadet i dets Møde d. 8de dennes har forment det rigtigst at bibeholde. Saavidt ses af Reglen. af 1810. § 13 og 28de September 1877, § 19 har Distriktsjordemoderen Ret til at forlange fri bolig in natura, bestaaende af 1 eller 2 Værelser (formentlig efter Kommunens Valg) med Kjøkken. Skulde hun derimod efter sin Ansættelse ønske den fri Bolig forandret til et Beløb i Penge, er hun berettiget dertil, men kan i saa Fald ikke forlange mere end 24 Kr. aarlig. Dette Beløb staar i misforhold til Værdien her af den fri Bolig in natura og hun vil derfor formentlig vælge sidstnævnte."

(Foranstaaende Beslutning afgik som Skrivelse til Amtet den 10de Septbr. Se Mødet d. 1st decbr.)

Uddrag fra byrådsmødet den 1. december 1881 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Fra Amtet var modtaget en skrivelse af 25de f. M., hvorved fremsendes de om de 3 ledige Jordemoderpladser her i Byen indkomne Ansøgninger samt tvende Skrivelser fra Fysikus og Stadslæge Schmiegelow, i hvilken anledning Byraadets Erklæring forlanges meddelt.

Man vedtog at besvare det fremkomne i Overensstemmelse med et af vedkommende Udvalg forelagt Udkast, hvorefter den fornødne Skrivelse strax blev underskrevet. (Se Mødet den 8de September.)

Uddrag fra byrådsmødet den 12. januar 1882 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 317-1880)

Fra Amtet forelaa en Skrivelse af 23. f. M. hvori meddeles at samme under nævnte dato for et Tidsrum paa 3 aar fra den 1. Januar d. A. at regne har konstitueret Jordemødrene, Madame Poulsen, Frederiksalé Nr. 57, som Distriktsjordemoder for Aarhus Kjøbstad og Madame Munch, Fiskergade Nr. 52, samt Madame Jacobsen Studsgade Nr. 40 som Reservejordemødre, saaledes at det er tilkjendegivet enhver af disse, at det paahviler dem

som Pligt at betjene fødende i hele Byens Distrikt; det tilføjes derhos i skrivelsen, at Lønningsvilkaarene i Overensstemmelse med de derom førte forhandlinger ere fastsatte saaledes, at der aarligt af Kommunens Kasse tilkommer Distriktsjordemoderen i Løn 100 kr., til Græsning af en ko 40 kr., for 2 favne brænde 50 kr., samt fri Bolig, bestaaende af et eller to Værelser med kjøkken eller som Erstatning derfor 24 kr., og enhver af Reservejordemødrene 200 kr. (Se mødet den 1. Decbr. f. A.)

